

No Φ 092.22/1321

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

Προσφυγή αρ. 22326/10

Σ.Ι.

Κατά

Ελλάδας

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Πρώτο Τμήμα), συνεδρίασε στις 28 Ιανουαρίου 2014 σε επιτροπή με την ακόλουθη σύνθεση:

Elisabeth Steiner, Πρόεδρος,

Λίνο-Αλέξανδρο Σισιλιάνο,

Ksenija Turković, Δικαστές,

Και με τη σύμπραξη του André Wampach, ως αναπληρωτή γραμματέα τμήματος,

Έχοντας υπόψη την ως άνω προσφυγή που κατατέθηκε στις 31 Μαρτίου 2010,

Έχοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που κατέθεσε η καθής η προσφυγή Κυβέρνηση και τις παρατηρήσεις του προσφεύγοντος προς αντίκρουση αυτών,

Αφού διασκέφθηκε, εξέδωσε την κατωτέρω απόφαση:

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ

Ο προσφεύγων, κ. Ι. Σ., είναι Έλληνας πολίτης, γεννηθείς το 1936, κάτοικος Θεσσαλονίκης. Προσέφυγε στο Δικαστήριο στις 31 Μαρτίου 2010. Ενώπιον του Δικαστηρίου τον εκπροσώπησε ο κ. Χάσκης, δικηγόρος Θεσσαλονίκης.

Η ελληνική κυβέρνηση (« η Κυβέρνηση ») εκπροσωπήθηκε από τις πληρεξουσείς της, την κ. Παρασκευοπούλου, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και την κ. Βέργου, Δικαστική Αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

No Φ 092.22/1321

Στις 14 Δεκεμβρίου 2011, η προσφυγή κοινοποιήθηκε στην Κυβέρνηση.

A. Τα πραγματικά περιστατικά της υπό κρίση υπόθεσης

1. Ο προσφεύγων γεννήθηκε το 1936 και είναι κάτοικος Θεσσαλονίκης.

2. Στις 8 Απριλίου 2002, ο προσφεύγων, συνταξιούχος στρατιωτικός, προσέφυγε στο Ελεγκτικό Συνέδριο με έφεση κατά της υποτιθέμενης παράνομης παράλειψης των αρχών να αναπροσαρμόσουν τη σύνταξή του, σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου αρ. 2838/2000. Κατά την άποψή του, εξαιτίας της παράλειψης αυτής, το Ελληνικό Κράτος, του όφειλε το ποσό των 5 245,73 ευρώ. .

3. Στις 13 Μαΐου 2005, το Τρίτο Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου απέρριψε την έφεση ως απαράδεκτη. Ερμηνεύοντας το άρθρο 66 § 6 του Προεδρικού Διατάγματος υπ' αριθ. 166/2000 βλ. κατωτέρω παράγραφος 6), έκρινε ότι μπορούσαν να προσβληθούν με έφεση μόνον οι εκτελεστές πράξεις και παραλείψεις του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους. Για να μπορεί να ασκηθεί έφεση κατά μίας παράλειψης της διοικήσεως, θα πρέπει προηγουμένως η διοίκηση να είχε την υποχρέωση να ενεργήσει ή να διευθετήσει την επίδικη κατάσταση. Η υποχρέωση αυτή γεννάται μετά από αίτηση του ενδιαφερομένου προς τη διοίκηση. Ελλείπει τέτοιας αίτησης, δεν μπορεί να υπάρξει παράλειψης της διοίκησης επιδεκτική έφεσης. Στην υπό κρίση υπόθεση, το Ελεγκτικό Συνέδριο διαπίστωσε ότι ο προσφεύγων δεν είχε προσφύγει προηγουμένως στο *Γενικό Λογιστήριο του Κράτους* και ότι συνεπώς, η έφεσή του ήταν απαράδεκτη (απόφαση αριθ. 915/2005). Η απόφαση αυτή του κοινοποιήθηκε στις 9 Ιουνίου 2005.

4. Στις 14 Απριλίου 2006, ο προσφεύγων άσκησε αναίρεση κατά της απόφασης αριθ. 915/2005.

5. Στις 16 Σεπτεμβρίου 2009, η Ολομέλεια του Ελεγκτικού Συνεδρίου επικύρωσε την αναιρεσιβληθείσα απόφαση και απέρριψε την αναίρεση ως αβάσιμη (απόφ. αριθ. 2588/2009). Η απόφαση αυτή κοινοποιήθηκε στον προσφεύγοντα στις 3 Δεκεμβρίου 2009.

B. Το οικείο εθνικό δίκαιο

6. Το άρθρο 66 § 6 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων (Προεδρικό Διάταγμα αρ. 166/2000) είναι διατυπωμένο ως εξής :

« Η πράξη κανονισμού σύνταξης και η απόφαση της Επιτροπής Ελέγχου Πράξεων Κανονισμού Συντάξεων υπόκεινται σε έφεση στο αρμόδιο Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου, (...) »

ΑΙΤΙΑΣΕΙΣ**A. Ως προς τις αιτιάσεις σχετικά με το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης**

7. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι η διάρκεια της διαδικασίας παραβίασε την αρχή της « λογικής προθεσμίας » όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης. Επικαλούμενος τη διάταξη αυτή, σε συνδυασμό με τα άρθρα 17 και 18 της Σύμβασης, παραπονείται ότι η διαδικασία ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου δεν ήταν δίκαιη. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι η μόνη διάταξη που ισχύει στην υπό κρίση υπόθεση είναι αυτή του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης, που έχει ως εξής :

« 1. Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή δίκαιως, δημοσία και εντός λογικής προθεσμίας υπό ανεξαρτήτου και αμερολήπτου δικαστηρίου, (...), το οποίοι θα αποφασίση, (...) επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως, (...) »

8. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι, για να τύχει εφαρμογής το αστικό σκέλος του άρθρου 6 § 1, θα πρέπει να υπάρχει μία « αμφισβήτηση » επί « δικαιώματος » για το οποίο να μπορεί να υποστηριχτεί, τουλάχιστον βάσιμα, ότι είναι αναγνωρισμένο από το εθνικό δίκαιο (*Vilho Eskelinen et autres κατά Φινλανδίας* [GC], αρ. [63235/00](#), § 40, CEDH 2007-II). Θα πρέπει να πρόκειται για μία « αμφισβήτηση » πραγματική και σοβαρή. Η αμφισβήτηση αυτή μπορεί να αφορά τόσο την ίδια την ύπαρξη του δικαιώματος όσο και το εύρος ή τον τρόπο άσκησης αυτού. Επιπλέον, η έκβαση της διαδικασίας θα πρέπει να είναι άμεσα καθοριστική για το « εν λόγω αστικό δικαίωμα » (βλ., μεταξύ άλλων, *Frydlender κατά Γαλλίας*, [GC], αρ. [30979/96](#), § 27, CEDH 2000-VII, και *Sporrong et Lönnroth κατά Σουηδίας*, 23 Σεπτεμβρίου 1982, § 81, σειρά

No Φ 092.22/1321

A αριθ. 52). Το Δικαστήριο έχει κρίνει παγίως ότι μια ανεπαίσθητη σχέση μακρινών επιπτώσεων δεν αρκεί για να τύχει εφαρμογής το άρθρο 6 § 1 (βλ., μεταξύ πολλών άλλων, *Athanassoglou et autres κατά Ελβετίας* [GC], αριθ. [27644/95](#), § 43, CEDH 2000-IV; *Gorraiz Lizarraga et autres κατά Ισπανίας*, αριθ. [62543/00](#), § 43, CEDH 2004-III ; *Taşkın et autres κατά Τουρκίας*, no [46117/99](#), 10 Νοεμβρίου 2004, § 130).

9. Στην υπό κρίση υπόθεση, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι, όπως έχει κρίνει το ίδιο το Ελεγκτικό Συνέδριο, μόνον οι πράξεις και παραλείψεις του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους που έχουν εκτελεστό χαρακτήρα είναι επιδεκτικές προσφυγής. Ωστόσο, ο προσφεύγων, δεν προσέφυγε στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους πριν την άσκηση της έφεσής του. Έτσι, η απόρριψη της προσφυγής του ήταν αναμενόμενη και ο προσφεύγων δεν είχε καμία πιθανότητα να ανατρέψει την επίδικη κατάσταση για την οποία παραπονείται στην υπό κρίση υπόθεση (βλ., *en ce sens, Αστικός Οικοδομικός Συνεταιρισμός Νέας Κωνσταντινούπολης κατά Ελλάδας* (déc.), αριθ. [37806/02](#), 20 Ιανουαρίου 2005). Πράγματι, δεδομένου ότι η έφεση που άσκησε ο προσφεύγων ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου ήταν καταδικασμένη προδήλως σε αποτυχία, η σχετική διαφορά δεν παρουσίαζε πλέον κανένα διακύβευμα για αυτόν.

10. Συνεπώς, το Δικαστήριο θεωρεί ότι, η « αμφισβήτηση » που προέβαλε ο προσφεύγων ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου δεν ήταν ούτε « πραγματική » ούτε « σοβαρή », έτσι ώστε να τύχει εφαρμογής το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης. Επομένως, το τμήμα αυτό της προσφυγής θα πρέπει να απορριφθεί σύμφωνα με το άρθρο 35 §§ 3 και 4 της Σύμβασης.

B. Ως προς την επικαλούμενη παραβίαση του άρθρου 13 της Σύμβασης

11. Ο προσφεύγων παραπονείται επίσης για το ότι στην Ελλάδα δεν υπάρχει πραγματική προσφυγή για να παραπονεθεί κάποιος για την υπερβολική διάρκεια της διαδικασίας. επικαλείται το άρθρο 13 της Σύμβασης, που έχει ως εξής :

« Παν πρόσωπον του οποίου τα αναγνωριζόμενα εν τη παρούση Συμβάσει δικαιώματα και ελευθερία παρεβιάσθησαν, έχει το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον

No Φ 092.22/1321

εθνικής αρχής, έστω και άν η παραβίασις διεπράχθη υπό προσώπων ενεργούντων εν τη εκτελέσει των δημοσίων καθηκόντων τους.. »

12. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι σύμφωνα με την ερμηνεία του άρθρου 13 απαιτείται προσφυγή του εθνικού δικαίου μόνον για τις αιτιάσεις που μπορούν να θεωρηθούν «υπερασπίσιμες» σύμφωνα με τη Σύμβαση (βλ., μεταξύ άλλων, *Boyle et Rice κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, 21 Ιουνίου 1988, § 52, σειρά Α αριθ. 131).

13. Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω συμπεράσματά του περί της αιτίασης της σχετικής με το άρθρο 6 § 1, το Δικαστήριο κρίνει ότι ο προσφεύγων δεν έχει καμία υπερασπίσιμη αιτίαση (*Passaris κατά Ελλάδας* (déc.), αρ. [5334/07](#), 24 Σεπτεμβρίου 2009).

14. Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι η αιτίαση αυτή θα πρέπει να απορριφθεί ως προδήλως αβάσιμη, κατ'εφαρμογή του άρθρου 35 §§ 3 (α) και 4 της Σύμβασης.

Γ. Ως προς την επικαλούμενη παραβίαση του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου υπ'αριθ. 1 της Σύμβασης

15. Ο προσφεύγων παραπονείται επίσης ότι η έκβαση της επίδικης διαδικασίας προσέβαλε το δικαίωμά του στον σεβασμό της περιουσίας του το οποίο προστατεύεται από το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου υπ'αριθ. 1. Η διάταξη αυτή έχει ως εξής :

«Παν φυσικόν ή νομικόν πρόσωπον δικαιούται σεβασμού της περιουσίας του. Ουδείς δύναται να στερηθή της ιδιοκτησίας αυτού ειμή δια λόγους δημοσίας ωπελείας και υπό τους προβλεπομένους, υπό του νόμου και των γενικών αρχών του διεθνούς δικαίου όρους.

Αι προαναφερόμεναι διατάξεις δεν θίγουσι το δικαίωμα παντός Κράτους όπως θέση εν ισχύϊ Νόμους ούς ήθελε κρίνει αναγκαίον προς ρύθμισιν της χρήσεως αγαθών συμφώνως προς το δημόσιον συμφέρον ή προς εξασφάλισιν της καταβολής φόρων ή άλλων εισφορών ή προστίμων.»

16. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι το θεμέλιο του κανόνα της εξάντλησης των ένδικων μέσων που διατυπώνεται στο άρθρο 35 § 1 της Σύμβασης συνίσταται στο ότι πριν κάποιος προσφύγει σε διεθνές δικαστήριο, θα πρέπει να έχει δώσει τη δυνατότητα

No Φ 092.22/1321

στο υπαίτιο Κράτος να αποκαταστήσει τις επικαλούμενες παραβιάσεις με εθνικά μέσα, κάνοντας χρήση των δικαστικών μέσων που προσφέρει η εθνική νομοθεσία εφόσον αυτά αποδεικνύονται αποτελεσματικά και επαρκή (βλ., μεταξύ άλλων, *Fressoz et Roire κατά Γαλλίας* [GC], αριθ. [29183/95](#), § 37, CEDH 1999-I). Για το σκοπό αυτό, ο προσφεύγων δεν οφείλει μόνο να έχει προσφύγει στα εθνικά δικαστήρια, αλλά θα πρέπει επίσης να έχει εγείρει ενώπιον αυτών, τουλάχιστον ως προς την ουσία και σύμφωνα με τους τύπους και εντός των προθεσμιών που προβλέπονται από το εθνικό δίκαιο, τις αιτιάσεις που προτίθεται να προβάλει εν συνεχεία ενώπιον του Δικαστηρίου (βλ., μεταξύ πολλών άλλων, *Cardot κατά Γαλλίας*, 19 Μαρτίου 1991, § 34, σειρά A αριθ. 200).

17. Στην υπό κρίση υπόθεση, το Δικαστήριο σημειώνει ότι το Τρίτο Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου απέρριψε την προσφυγή του προσφεύγοντος ως απαράδεκτη, επειδή ο τελευταίος δεν τήρησε κάποιον τύπο. Η Ολομέλεια του Ελεγκτικού Συνεδρίου, με την απόφαση υπ' αρ. 2588/2009, επικύρωσε την προσβληθείσα απόφαση. Το Δικαστήριο δεν εντοπίζει καμία ένδειξη αυθαιρεσίας στη διεξαγωγή της διαδικασίας, η οποία σεβάστηκε το δικαίωμα πρόσβασης σε δικαστήριο. Επιπλέον, οι επίμαχες αποφάσεις ήταν επαρκώς αιτιολογημένες. Συνεπώς, ο προσφεύγων δεν κατάλληλα την προσφυγή που είχε στη διάθεσή του και επομένως δεν εξάντλησε εγκύρως τα ένδικα μέσα για να επικαλεστεί τα επιχειρήματά του σχετικά με το δικαίωμα προστασίας της περιουσίας.

18. Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι η αίτηση αυτή θα πρέπει να απορριφθεί λόγω μη εξάντλησης των εθνικών ενδίκων μέσων, κατ'εφαρμογή του άρθρου 35 §§ 1 και 4 της Σύμβασης.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο, ομόφωνα,

Κηρύσσει απαράδεκτη την προσφυγή.

André Wampach

Elisabeth Steiner

Αν. Γραμματέας

Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση από το συνημμένο έγγραφο

Η μεταφράστρια: Μαρία Καραμπάτσα